

اسرار نویسندگی در گزارش مطبوعاتی

با مقدمه‌ای از :
دکتر محمد مهدی فرقانی

سید حسام الدین شریعت پناهی / سمنان

سرشناسه	: شریعت پناهی، حسام‌الدین
عنوان و نام پدیدآور	: اسرار نویسندگی در گزارش مطبوعاتی / سید حسام‌الدین شریعت‌پناهی؛ با مقدمه‌ای از محمد مهدی فرقانی
مشخصات نشر	: سمنان: کتاب سمنگان ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ تصویر و زبری
شابک	: 978-600-8289-27-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: این کتاب حاوی ۱۴۴ صفحه می باشد که برای آرایه به فیبا با صفحات کمتر تدوین شده است.
موضوع	: نگارش علمی و فنی -- مطبوعات
موضوع	: Technical writing -- Press
موضوع	: گزارش نویسی علمی و فنی
موضوع	: Technical reports
موضوع	: روزنامه نگاری -- نویسندگی
موضوع	: -- Authorship Journalism
شناسه افزوده	: وقائی، -- مقدمه‌دهی، ۱۳۳۱ - مقدمه‌نویس
رده بندی کنگره	: PN ۴۷۰/۴ الف ۵۱۱۹۶
رده بندی دیویی	: ۷۰/۴۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۹۴۴۰۶

اسرار نویسندگی در گزارش مطبوعاتی
سید حسام‌الدین شریعت پناهی (سمنانی)

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۶۷-۵۹-۳

کلیه حقوق محفوظ است.

هر گونه استفاده و اجرا منوط به کسب اجازه نامه نویسنده (۰۹۱۹۱۳۱۳۶۱۳) می باشد.

سمنان: بلوار نهضت شمالی، تلفن ۳۳۴۴۹۵۸۵ و ۳۳۳۲۹۷۲۰-۲۳

samanganbook@gmail.com

۱۵۰۰۰ تومان

فهرست

در باره کتاب حاضر (استاد مهدی فرقانی).....	۵
در باره نویسنده	۹
پیشگفتار	۱۱
بخش اول - مقدمات گزارش نویسی	۱۵
تعریف گزارش.....	۱۶
جهت گیری گزارش.....	۱۷
پیش نیازهای گزارش نویسی.....	۲۰
بخش دوم - انواع گزارش نویسی در مطبوعات.....	۲۵
انواع گزارش.....	۲۶
گزارش مبتنی بر مصاحبه	۲۹
گزارش مبتنی بر مشاهدات.....	۴۱
گشت و گذار در شهر	۶۲
گزارش مبتنی بر اسناد و مدارک	۶۵
گزارش مبتنی بر پیش بینی و تحلیل	۶۹
گزارش ترکیبی.....	۷۲
گزارش تحقیقی.....	۷۴
سفرنامه، گزارش سفر، خاطره نویسی.....	۷۷
خلاصه بخش دوم	۸۲
بخش سوم - فنون گزارش نویسی.....	۸۵

۸۶	جایگاه کنش و واکنش
۸۹	نقش پرسشها
۹۲	گویش یا زبان گزارش
۹۵	لید نویسی
۹۶	تیتیر و سو تیتیر
۱۰۲	کار عکس در گزارش
۱۰۳	نحوه جمع و جور کردن گزارش
۱۰۵	نتیجه گیری
۱۰۷	ضمیمه متن کامل گزارش زلزله شمال سال ۱۳۶۹
۱۳۸	بخش چه 'رم - نمونه هایی از گزارشها
۱۵۴	کتابنامه

www.ketab.ir

در باره کتاب حاضر

گزارش نویسی، دنیای رنگارنگ و پر رمز روزنامه نگاری است. هنر بیان زیبا و شاعرانه و سوسه اسبیز واقعیت‌هاست. عرصه بروز ذوق و خلاقیت در ارائه مفاهیم و داده‌های ارزشمند. تجلی نثر و نگارشی است که هویتش را نه از جایی و مکتبی دیگر، که از خود می‌گیرد. نثر گزارش، زبان معیار است که گرچه از ظرفیت‌های گوناگون زبان و ادبیات، قرض می‌گیرد و برای بروئی پیش برنده را در درون خود پرورش میدهد. تفکر جاری در گزارش، تفکر فوذ کنند. با اعماق است و گزارشگر، مسئولیتی سنگین در بیان حقایق، گزارش نقادانه عملکردها، سبب نهفته‌ها، آگاه کردن مردم، اصلاح اجتماعی، بهبود بخشیدن به زندگی هموطن دارد و در عین حال به کار گرفتن عناصر زیبایی‌شناسانه دریافت و ساختار گزارش دارد.

بر این قیاس، روشن است که گزارش نویسی برای طبعوعات، نیاز به ذوق سرشار و هنر بالنده، شجاعت و استقلال کارساز، اطلاعات و دانش، آموزش، و تربیت حرفه‌ای، نثر پخته و مواج و نگاه جستجوگر و انتخاب گر دارد. گزارشگر سر یک رویداد یا پدیده عادی که برای دیگران ناگفته و نادیده‌ای ندارد، رگه‌هایی ارزشمند و تیرا کشف میکند و پیش روی مشاهده گران می‌گذارد، گوئی او در ذهن و مغز خود نیروئی محاشفه نثر دارد و ابزاری که با آن به کشف ناشناخته‌ها می‌پردازد.

گزارشگری یعنی خوب دیدن، خوب شنیدن، خوب فهمیدن و متفاوت و خوب روایت کردن. آشنایی با این همه پیچیدگی و ظرافت که گزارش نویسی را به کاری سهل و ممتنع بدل ساخته است، دسترسی به منابع علمی و تجربی را اقتضاء می‌کند که متأسفانه در عرصه روزنامه نگاری و ارتباطات در ایران، اینگونه منابع چندان زیاد نیستند. کسانی در سالهای اخیر دست به تهیه و عرضه کتابها و منابعی زده‌اند که با همه ضعف و نارسائیهای که ممکن است برخی از آنها داشته باشند، کارشان مغتنم است.

شخصاً معتقد نیستم که هر کس صرفنظر از صلاحیت و شایستگی‌های علمی و حرفه‌ای با قواعد تقلیدی یا من‌درآوردی، دست به تالیف و تدوین کتاب‌های آموزشی بزند چرا که ارائه معیارهای مخدوش، خطرناک‌تر از عدم ارائه آن است.

آقای حسام‌الدین شریعت پناهی با احساس مسئولیت نسبت به ضرورت تولید منابع مطالعاتی و آموزشی در این زمینه دست به قلم برده‌اند. ایشان با پستوانه چندین ساله تجربه گزارش نویسی وارد این عرصه شده‌اند در حالیکه نسبت به کارشان احساس مسئولیت داشته‌اند. در مورد کار حاضر دو نکته قابل ذکر است:

اول: شهامت و همت ایشان در پرداختن به چنین موضوعی حساس و پیچیده که گرچه طبعاً همه لایه‌های تودرتوی آن را مثل بسیاری از آثار دیگر در زمینه‌های گوناگون باز نمی‌نمایاند، ای پیگیری، جستجو و صرف وقت بوسیله ایشان، خود از نشانه‌های بارز ویژگی‌های شخصی گزارشگر است.

دوم: عدم برداشت‌های مستقیم و قالبی از سایر منابع، بدون ذکر نام، در واقع ایشان نگاه، تعریف و توصیف خود را (بنابر با استناد به برخی منابع) از گزارش نویسی ارائه کرده‌اند و اسناد دیگران را به نام خود زده‌اند.

من ایشان را سالهاست که می‌شناسم و گرچه معتقدم مجموعه پیش روی، قطعاً در چاپ‌های بعدی کاملتر و غنی‌تر خواهد شد ولی کار حاضر نیز که حاصل تراوش فکری، مطالعات و تجربیات ایشان است می‌تواند به استفاده، نقد و ارزیابی شایسته قرار گیرد. ویژگی برجسته ایشان نقدپذیری و استفاده از دیدگاه‌ها و مشاوره با دیگران است.

دستاورد‌های این کتاب، بخشی از ادبیات روزنامه نگاری بومی را شکل می‌دهد. تردیدی نیست که بخشی از قواعد و قانون‌مندیهایی روزنامه نگاری و از جمله گزارش نویسی، مثل هر رشته علمی دیگری، محصول تجربه و عمق نگاه روزنامه نگاران طی سالهای متمادی است که پس از نقد و محک خوردن به وسیله اهل فن بر قالب الگوهای اجرایی ارائه گردیده است. بنابراین تأثیر و دخالت سلیقه و دیدگاه‌ها بخشی را که البته پرورش حرفه‌ای یافته است نمی‌توان نادیده گرفت. بخش دیگر اصول روزنامه نگاری نیز حاصل مطالعات، پژوهش‌ها، کدوکاوها و مباحثات علمی و تدریس در کلاس‌ها و چون و چراهای وسواس گونه دانشگاهی و نیز پس دادن آزمون در عرصه عمل اجتماعی است.

مطالعه این مجموعه که با تلاش و همت آقای شریعت پناهی گردآمده است فرصت مغتنمی است برای دانش پژوهان و علاقمندان جوان به روزنامه نگاری تا با گوشه‌ای از

ادبیات گزارش نویسی که تا حدود زیادی با مطالعات جامعه شناسانه بومی، رنگ و بویی آشنا و متناسب با فرهنگ و ارزش‌های کهن، ملی و اعتقادی ما یافته است، آشنا شوند. روزنامه نگاران نیز می‌توانند میزان پاسخگویی راهکارهای ارائه شده را در عرصه‌های حرفه‌ای، تجربه کنند و در نهایت با بازخوردهایی که در هر کار ارتباطی، دریافت آن خواه مستقیم یا غیر مستقیم، اجتناب ناپذیر است، این کتاب به تکامل و غنای بیشتری در چاپ‌های بعد، دست یابد.

علاقمندی و کوشش نویسنده در این زمینه قابل تحسین است. ضمن آنکه به طور کلی معتقدم باید از آشفته ساختن ذهن جویندگان به ویژه نوآموزان و افرادی که می‌خواهند وارد این حرفه شوند، جلوگیری شود، ولی به لحاظ خلاء عظیمی که در این زمینه وجود دارد، توهمات جدید فکری را که البته از اصول و معیارهایی قابل قبول و نیز از صداقت و امانتداری علمی برخوردار باشد، ارج می‌گذارم. طبیعا وجود منابع متعدد، خود امکان انتخاب، ارزیابی و ویرایش لبان را بالا می‌برد. برای نویسنده این مجموعه آرزوی توفیق روزافزون دارم و مطالعه این کتاب را به علاقمندان، توصیه می‌کنم.

دکتر محمد مهدی فرقانی